

Fimmtudaginn 23. nóvember 1995.

Nr. 277/1994.

Sveinn Magnússon

(Kristján Ólafsson hrl.)

gegn

Þrotabúi Ítalska verslunarfélagsins hf.

(Sigurmar K. Albertsson hrl.)

Gjaldþrotaskipti. Riftun. Skriflega flutt mál.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Gunnlaugur Claessen og Markús Sigurbjörnsson.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 13. júní 1994 og krefst sýknu af kröfum stefnda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Að ákvörðun Hæstaréttar var málið skriflega flutt fyrir réttinum á grundvelli 1. mgr. 24. gr. laga nr. 38/1994 um breyting á lögum nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms verður hann staðfestur.

Áfrýjandi greiði málskostnað fyrir Hæstarétti, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, Sveinn Magnússon, greiði stefnda, þrotabúi Ítalska verslunarfélagsins hf., 176.700 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 30. apríl 1993 til greiðsludags.

Ákvæði hins áfrýjaða dóms um málskostnað skal vera óraskað.

Áfrýjandi greiði stefnda 100.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 15. mars 1994.

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum málflutningi 1. mars sl., er höfðað af þrotabúi Ítalska verslunarfélagsins hf., Lágmúla 7, Reykjavík, gegn Sveini Magnússyni, Huldubraut 13, Kópavogi, vegna Auglýsingastofunnar Essemm, Þórsögðu 26, Reykjavík, sem er einkafyrirtæki stefnda, með stefnu, birtri 4. ágúst 1993.

Kröfur stefnanda í málinu eru þær, að rift verði með dómi greiðslu skuldar Ítalska verslunarfélagsins hf., Skeifunni 17, Reykjavík, að fjárhæð samtals 176.700 kr., við Auglýsingastofuna Essemm, sem stefnandi telur, að hafi verið greidd með bifreiðum 15. apríl 1992. Þá er þess krafist, að stefndi verði dæmdur til að endurgreiða stefnanda sömu fjárhæð með dráttarvöxtum [...]. Loks er þess krafist, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað.

Kröfur stefnda eru þær, að hann verði alsýknaður af kröfum stefnanda og stefnanda gert að greiða sér málskostnað að skaðlausu að mati dómsins. Upphaflega gerði stefndi kröfu um frávísun málsins, en féll frá þeirri kröfu í þinghaldi 14. janúar 1994, en krafðist sýknu af kröfum stefnanda með sömu rökum og hann taldi áður, að ættu að leiða til frávísunar.

Yfirlit um málsatvik og ágreiningsefni.

Stefndi vann við gerð auglýsinga fyrir Ítalska verslunarfélagið hf. Reikningar vegna þessa voru sendir félaginu, sem að einhverju leyti fengust ekki greiddir, en að hluta höfðu þeir verið greiddir með víxlum eða skuldabréfum, sem fóru í vanskil. Stefndi heldur því fram, að sér hafi verið boðið að kaupa þrjár bifreiðar af hlutafélaginu með afslætti gegn því, að hann felldi niður kröfur á félagið, og hefði sér verið tjáð, að þetta væri gert vegna þess, að verið væri að endurskipuleggja starfsemi félagsins. Í málinu hafa verið lagðir fram reikningar Ítalska verslunarfélagsins vegna kaupa á tveimur bifreiðum, og eru þeir dagsettir 14. og 27. apríl 1992. Voru kaupendur bifreiðanna þær Margrét Tryggvadóttir og Arnþrúður Jónsdóttir, en hún er eiginkona stefnda.

Með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur 3. desember 1992 var bú Ítalska verslunarfélagsins hf. tekið til gjaldþrotaskipta, en frestdagur var 9. október sama ár.

Í máli þessu er deilt um það, hvort stefndi hafi fengið kröfur, er hann átti á hendur hlutafélaginu, að fjárhæð 176.700 kr., greiddar með bifreiðunum, er þær Margrét og Arnþrúður keyptu af hlutafélaginu, en stefndi hefur viðurkennt að hafa felld kröfur þessar niður. Einnig er um það deilt, hvort greitt hafi verið fyrir bifreiðarnar á óvenjulegan hátt.

Helstu málsástæður aðila og réttarheimildir, sem þeir vísa til.

Kröfur stefnanda um riftun greiðslu Ítalska verslunarfélagsins hf. á skuld við stefnda, að fjárhæð 176.700 kr., á síðustu sex mánuðum fyrir frest dag og um endurgreiðslu á þeirri fjárhæð eru reistar á því, að hlutafélagið hafi greitt kröfu stefnda með afhendingu bifreiðanna KP-913 og YZ-742 í apríl 1992.

Af hálfu stefnanda er því haldið fram, að við sölu á bifreiðinni KP-913 hafi félagið greitt 71.471 kr. af kröfu stefnda á hendur félaginu. Á ljósriti af reikningi, sem lagður hefur verið fram í málinu, kemur fram, að verð bifreiðarinnar hefur verið 967.699 kr. Einnig kemur þar fram, að greitt hafi verið með skuldabréfi, 850.000 kr., og með peningum 46.228 kr. Mismun, 71.471 kr., telur stefnandi vera greiddan með kröfu stefnda á hendur félaginu. Þá er því haldið fram, að við kaup á bifreiðinni YZ-754 hafi félagið greitt 105.229 kr. af kröfu stefnda. Á reikningi, sem lagður hefur verið fram í málinu, kemur fram, að verð bifreiðarinnar hefur verið 697.325 kr., greitt með skuldabréfi, 580.000 kr., með skuldajöfnuði við Essemm, 105.229 kr., og með ávísun, 11.230 kr. Á kreditnótu Auglýsingastofunnar Essemm, sem dagsett er 15. apríl 1992, kemur fram og samkvæmt því, sem stefndi hefur upplýst fyrir dóminum, að felldar eru niður kröfur auglýsingastofunnar á hlutafélagið vegna reikninga og víxla, samtals að fjárhæð 176.700 kr. Á nótunni er áletrun um, að 71.471 kr. gangi upp í bíl, KP-913, Fiat tipo, og 105.229 kr. Fiat uno, YZ-742. Er því haldið fram af hálfu stefnanda, að ef hlutafélagið hefði ekki greitt kröfu stefnda með þessum hætti, hefði fullt kaupverð verið greitt fyrir bifreiðarnar, sem hefði runnið til félagsins eða þrotabúsins. Með þeim rökum er því mótmælt af hálfu stefnanda, að félagið eða þrotabúið hafi ekki farið illa út úr þessum viðskiptum, eins og haldið er fram af hálfu stefnda.

Af hálfu stefnanda er því einnig mótmælt, að riftunar- og endurgreiðslukröfu hefði átt að beina að þeim Margréti og Arnþrúði, enda ekki verið um að ræða, að þær væru að fá kröfur á hlutafélagið greiddar með bifreiðunum, heldur hefði stefndi fengið greiðslur á kröfum sínum á hlutafélagið með þessum hætti. Í málinu er því fram haldið, að bifreiðarnar hafi verið greiddar að fullu, en hluti kaupverðsins hafi verið greiddur með skuldajöfnuði við kröfur stefnda á hendur félaginu. Væri hins vegar um að ræða, að hluti kaupverðsins væri ógreiddur, myndi stefnandi krefja þær Margréti og Arnþrúði um þann hluta, sem ógreiddur væri.

Stefnandi telur greiðslu á skuld hlutafélagsins við stefnda með þessum hætti ólögmeta. Krafa stefnda vegna þjónustu, sem hann hafi veitt hlutafélaginu, hafi verið peningakrafa. Sú krafa hafi verið greidd með afhendingu ofangreindra bifreiða. Hafi krafan því verið greidd með óvenjulegum greiðslueyri í skilningi gjaldþrotaskiptalaga, sem fram hafi farið innan sex

mánaða fyrir frestsdag. Stefndi hafi haft hag af því, að ekki var krafð um fullt verð fyrir bifreiðarnar, en með því hafi hann fengið kröfuna greidda. Hafi stefnda verið tilkynnt um riftunina og hann krafinn um greiðslu, sem var samkvæmt bréfi skiptastjóra 31. mars 1993, en stefndi hafi ekki sinnt því. Stefndandi vísar til 1. mgr. 54. gr. og 1. mgr. 62. gr. gjaldþrotaskiptalaga nr. 6/1978 kröfum sínum til stuðnings.

Stefndi reisir sýknukröfuna í fyrsta lagi á því, að málið sé höfðað gegn röngum aðila. Stefndi hafi ekki keypt bifreiðarnar, sem hér um ræðir, heldur hafi hann aðeins haft meðalgöngu um kaupin. Kaupendum bifreiðanna hafi ekki verið stefnt í málinu, en þeir hafi verið þær Margrét Tryggvadóttir og Arnþrúður Jónsdóttir. Riftunar- og endurgreiðslukröfur hefðu því átt að beinast að þeim, en ekki stefnda.

Verði ekki á það fallist, að sýkna beri stefnda vegna aðildarskorts, eru rök stefnda fyrir sýknu þau, að viðskipti með bifreiðar frá Ítalska verslunarfélaginu hf. hafi á þeim tíma, sem hér um ræðir, gjarnan farið fram með þeim hætti, að þær hafi verið boðnar á kostnaðarverði í stað þess, að félagið þyrfti að liggja með þær óseldar. Sala umræddra bifreiða hafi því ekkert verið óvenjuleg, hvað verð og greiðslukjör varðaði. Fyrir því eigi að vera gögn í bókhaldi félagsins, sem stefndi hafi ekki aðgang að. Forsvarsmenn hlutafélagsins hafi haft samband við stefnda í febrúar 1992, en þá hafði stefndi sett víxla, skuldabréf og auglýsingareikninga í innheimtu vegna vanskila félagsins. Þeir hafi boðið stefnda þrjár bifreiðar á kostnaðarverði gegn niðurfellingu á kröfum, að höfuðstól samtals 504.468 kr. Það væri því rangt, að niðurfelling reikninga hefði aðeins numið 176.700 krónum, eins og stefndandi haldi fram, heldur hafi stefndi einnig felld niður reikninga á hendur Ítalska verslunarfélaginu, að fjárhæð 327.768 kr. Einnig hafi hluthafar Ítalska verslunarfélagsins hf. ætlað að greiða persónulega skuldabréf stefnda, að fjárhæð 500.000 kr., sem félagið hafi verið með í vanskilum, og kostnaður vegna innheimtumáls á hendur félaginu hafi lent á stefnda, en ekki því eða þrotabúinu. Kröfuhafar í þrotabúinu hafi því ekki farið illa út úr þeim samningum, sem hafi fylgt sölu bifreiðanna til þeirra Margrétar og Arnþrúðar.

Niðurstöður.

Eins og fram kemur í gögnum málsins og stefndi hefur viðurkennt, felldi hann niður kröfur, að fjárhæð 176.700 kr., á hendur Ítalska verslunarfélaginu hf. síðustu sex mánuði fyrir frestsdag, sem var 9. október 1992. Hann hefur hins vegar neitað að hafa fengið kröfur þessar greiddar.

Í gögnum málsins kemur fram, að munur á verði bifreiðarinnar KP-913

samkvæmt reikningi Ítalska verslunarfélagsins hf., dags. 14. apríl 1992, og þeim verðmætum, sem greidd voru fyrir hana, var 71.471 kr. Á reikningi fyrir bifreiðina YZ-754, dags. 27. apríl sama ár, kemur fram, að greitt var fyrir hana að hluta með skuldajöfnuði, að fjárhæð 105.229 kr., við auglýsingastofu stefnda. Samtals eru þessar fjárhæðir 176.700 kr., sem er sama fjárhæð og niðurfelldar kröfur auglýsingastofu stefnda á hendur Ítalska verslunarfélaginu hf. samkvæmt nótu frá auglýsingastofunni, dags. 15. apríl 1992. Skýringar stefnda þess efnis, að þarna hafi verið um afslátt að ræða eða að bifreiðarnar hafi verið seldar á kostnaðarverði, eins og tíðkast hafi á þeim tíma, sem hér um ræðir, eru ekki studdar neinum gögnum. Þótt sannað væri, að hlutafélagið hefði boðið öðrum að kaupa bifreiðar við verði, sem var lægra en verð samkvæmt skráðum reikningum, þykir það ekki skipta máli um úrlausn ágreiningsefnisins, sem hér er til umfjöllunar. Með vísan til alls þessa verður að telja sannað, að stefndi hafi fengið umræddar kröfur greiddar með bifreiðunum KP-913 og YZ-742 að hluta, og þykir ekki skipta máli í því sambandi, þótt stefndi hafi ekki verið sjálfur skráður kaupandi bifreiðanna, en hann hefur upplýst, að hann hafi haft meðalgöngu um kaupin. Ekki skiptir heldur máli, þótt stefndi hafi einnig fellt niður aðrar kröfur á félagið samkvæmt nótu, sem hann hefur lagt fram í málinu, einnig dagsettri 15. apríl 1992.

Greiðsla á umræddum kröfum með þessum hætti verður að teljast óvenjuleg, en kröfurnar voru til komnar vegna þjónustu auglýsingastofu stefnda við hlutafélagið. Því er ekki haldið fram í málinu, að um greiðslumáta þennan hafi verið samið, þegar stefndi vann umrædd verk fyrir hlutafélagið. Stefndi hafi áður reynt að fá kröfurnar greiddar, eins og tíðkast hafði í umræddum viðskiptum, að hluta með víxlum eða skuldabréfum, en það hafði ekki tekist. Þykir því rétt með vísan til 1. mgr. 54. gr. gjaldþrotaskiptalaga nr. 6/1978 að rifta greiðslu Ítalska verslunarfélagsins hf. á kröfum stefnda, að fjárhæð 176.700 kr., 15. apríl 1992, en samkvæmt 190. gr. laga um gjaldþrotaskipti o.fl. nr. 21/1991 fer um heimild til riftunar ráðstöfunar, sem gerð var fyrir 1. júlí 1992, eftir eldri lögum. Samkvæmt 1. mgr. 62. gr. fyrrgreindra laga þykir rétt að taka kröfu stefnanda til greina um endurgreiðslu á umræddu fé ásamt dráttarvöxtum, eins og krafist er, en dráttarvaxtakröfu er af hálfu stefnda ekki mótmælt. Þó er óheimilt samkvæmt 3. mgr. 9. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 að reikna dráttarvexti, fyrr en liðinn er mánuður, frá því að stefnandi krafði stefnda um greiðslu, en það var samkvæmt bréfi skiptastjóra 31. mars 1993.

Rétt þykir, að málskostnaður falli niður.

Dóm þennan kvað upp Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Greiðslu Ítalska verslunarfélagsins hf. 15. apríl 1992 á skuld Auglýsingastofunnar Essemm, að fjárhæð 176.700 kr., er rift.

Stefndi, Sveinn Magnússon, greiði stefnanda, þrotabúi Ítalska verslunarfélagsins hf., 176.700 kr. með dráttarvöxtum, eins og þeir eru á hverjum tíma, frá 30. apríl 1993 til greiðsludags, og leggjast þeir við höfuðstól á 12 mánaða fresti, fyrst 30. apríl 1994.

Málskostnaður fellur niður.
